

Aloite Sipoon mallin kehittämiseksi nuorten elämään kiinnittämiseksi - Timo Rope ym.

46/09.00/2017

KV § 11

Valtuusto 30.1.2017

Timo Rope ja 5 muuta valtuutettua jättivät aloitteen, jossa he ehdottavat, että kunta laatii Sipoolle erityisen ohjelman nuorten elämään kiinnittämiseksi. Ohjelman tulee käsittää toiminnan organisoinnin ja resursoinnin. Ohjelma laaditaan ensi tilassa ja tarvittavat käyttövarat varataan seuraavassa talousarviossa.

Liite 1/11. § KV: Aloite

Aloite merkittiin tiedoksi.

KH § 280

Kunnanhallitus 31.10.2017

Valmistelija: vt. kunnansihteeri Rita Lönnroth, rita.lonnroth(at)sipoo.fi

Nuorisokumppanuustyöryhmä on 21.3.2017 antanut vastineen Timo Ropen ym. valtuutettujen valtuustoaloitteeseen:

Työryhmä haluaa heti alkuun kertoa, että kunnassa tehdään jo paljon, jotta nuoret kiinnittyvät elämään Sipoossa. Suurimmaksi haasteeksi työryhmä kokee vanhemmuuden puutteen. Vanhemmuuden puute näkyy myös kouluterveyskyselyn tuloksissa. 19,4 % Sipoon 8.-ja 9. luokkalaisista ja 20,4 % lukion 1. ja 2. luokkalaisista ilmoittivat kouluterveyskyselyssä vuonna 2013 kokevansa vanhemmuuden puutetta (Sipoon kunnan hyvinvointikertomus 2013-2016).

Aloitteessa mainittu ”Islannin malli” liittyy suurimmaksi osaksi harrastustoiminnan lisäämiseen. Harrastustoiminnan lisäämiseen kunta on saanut valtionavustusta ns. Pop-Up kerhojen järjestämiseen. Valtakunnallinen koululais-/harrastekysely on tällä hetkellä käynnissä Sipoon kaikissa kouluissa.

Nuorisokumppanuustyöryhmän mielestä harrastustoimintaa on jo nyt, laajastikin tarjolla. Harrastaminen on tärkeää, jotta nuoret saavat ystäviä ja kiinnittyvät yhteiskuntaan. Harrastaminen myös lisää oppimista. Harrastaminen ei kuitenkaan ole mikään taikatemppu, jolla varmistetaan nuoren kiinnittymistä elämään ja yhteiskuntaan automaattisesti. Elämään kiinnittyminen vaatii että elämän perusasiat ovat kunnossa, tulee kuulluksi, on rakastettu jne. Työryhmän mielestä on aivan turha lisätä esim. nuorten harrastusmahdollisuuksia, jos nuoren käyttäytyminen on oire jostain elämän perusasian puutteesta.

Tässä työryhmän pohdintoja ja havaintoja siihen miksi kaikki eivät kuitenkaan harrasta:

- monen perheen taloudellinen tilanne on huono, ei yksinkertaisesti ole varaa maksaa suuria osallistumismaksuja. Yksi Pop-Up kerho maksaa 60 euroa/ lukuvuosi eli yhteensä 120 € koko vuodelle. Liikuntaseurojen maksut ja lisenssit ovat myös hyvin kalliita.

- kouluun ei välttämättä haluta enää koulupäivän jälkeen jäädä harrastamaan, moni nuori haluaa viettää vapaa-aikansa jossain muualla kuin koulussa.
- Pop-Up kerhoja on enemmän suomenkielisissä kouluissa. Ruotsinkielisissä kouluissa tarjonta on suppeampaa.
- monet nuoret ja varsinkin yksinäiset nuoret, eivät uskalla mennä harrastamaan, yhä useammat nuoret tarvitsisivat ”saattajan” harrastuksen piiriin.
- kaikkia nuoria ei minkäänlainen harrastaminen yksinkertaisesti kiinnosta.

Aloitteessa mainittiin, että Sipoo on ilkivalta- ja väkivaltatilastoissa keskitasoa oleva kunta. Poliisin tietojen mukaan Sipoo ei ole lähelläkään keskitasoa, päinvastoin, meillä tehdään suhteessa muihin Uudenmaan kuntiin vähemmän ilkivalta- ja väkivaltarikoksia.

Jotta Sipoon nuorten elämään kiinnittyminen sujuisi paremmin, ehdottaa nuorisokumppanuustyöryhmä seuraavia toimenpiteitä:

- luokkakokoja tulee pienentää
- laaja-alaista erityisopetusta tulee lisätä
- nuorten mielenterveysongelmien hoitoon lisättävä resursseja, koska psyykkisesti oireilevat nuoret ovat lisääntyneet
- lisää aikuisia nuorten joukkoon, sekä koulupäivään että vapaa-aikaan. Nikkilän Sydämen koulutäti -hanke tulee vakinaistaa, koulutäti palkattava myös Sipoonlahden kouluun, kuntaan palkattava lisää kuraattoreita ja nuoriso-ohjaajia, jotta nuorten kokeman yhteisöllisyyden tunteen lisääntymiseen voidaan panostaa sekä konkreettisesti ”kädestä pitäen” ohjata nuoria harrastusten pariin. Nuoriso-ohjaajia on kunnassa tällä hetkellä neljä, he työskentelevät pääasiassa nuorisotaloilla, jotka ovat auki viitenä päivänä viikossa. Nuoriso-ohjaajien työaika menee suurimmaksi osaksi nuorisotalojen nuorten kanssa työskentelyyn.
- lisää kokoontumispaikkoja/ nuorisotiloja nuorille. Tällä hetkellä nuorisotilat eivät palvele yläkouluikäisiä nuoria iltapäivisin, koska iltapäivät ovat varattuja alakoululaisten toimintaan.
- opettajille, harrasteohjaajille ja valmentajille koulutusta kiusaamisen ehkäisyyn ja nuorten ongelmiin puuttumiseen sekä ehkäisyyn.
- vanhemmuuden puutteeseen tulee puuttua pikaisesti aina kun puute huomataan. Tätä varten tulee yhteistyössä kunnan osastojen kesken kehittää jonkunlainen malli, joka sisältää jonkinlaista ”vanhemmuus koulutusta” ja ryhmätoimintaa vanhemmille.
- palkataan harrastustoiminnan-/ kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden suunnittelija mm. keräämään tietoa harrastusmahdollisuuksista sekä kehittämään Sipoon harrastustoimintaa (harrastepaletin kokoaminen vuosittain).

Liitteet

Liite 1/280. § KH: Aloite Sipoon mallin kehittämiseksi nuorten elämään kiinnittämiseksi/Timo Rope ym.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus palauttaa asian uudelleen valmisteluun sivistysvaliokunnalle joka pyytää lausuntoa sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalta, nuorisovaltuustolta ja nuorisokumppanuustyöryhmältä. Aloitteen vastinetta olisi täydennettävä faktoilla ja konkreettisilla toimenpide-ehdotuksilla.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Kunnanhallitus 06.06.2022 § 216

Valmistelija: Sosiaali- ja terveystoimenjohtaja Leena Kokko,
leena.kokko(a)sipoo.fi

Sipoossa on kokoontunut säännöllisesti lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä, joka syksyllä 2021 nimesi poikkihallinnollisen, monialaisen työryhmän valmistelevaan Sipooseen uuden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman.

Hyvinvointisuunnitelma tehdään nettiversiona ja se julkaistaan kunnanvaltuuston käsittelyn jälkeen kaikkien kuntalaisten nähtävillä syksyllä 2022.

Hyvinvointisuunnitelmaan sisällytetään konkreettisia toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi Sipoossa. Toimenpiteistä on sovittu Sivistys- sekä Sosiaali- terveystieteiden valiokuntien työskentelyn perusteella ja sipoolaisia lapsia ja nuoria on laajasti osallistettu suunnitelman laatimisessa.

Toimenpiteet ovat valikoituneet vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten ja niistä tehtyjen tärkeimpien nostojen perusteella. Suunnitelman toteutumista ja toimenpiteitä seurataan valtuustokauden ajan vähintään vuosittain.

Hyvinvointisuunnitelmaan on sisällytetty tietopohjaosio, johon kootaan hyvinvointi-indikaattoreista ajantasaisista tiedoista kaikkien tutkittavaksi nettisivulla.

Aloitteen tekemisen jälkeen on mm. perustettu Sipoon harrastamisen malli Hobari, jonka avulla tarjotaan lapsille ja nuorille harrastuksia koulupäivän yhteyteen. Hobarista vastaa kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut.

Nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluita on kehitetty erityisesti sotien toiminnoissa ja vuodesta 2019 on ostettu perustason mielenterveys- ja päihdepalveluita yksityiseltä Nuovo-palveluntuottajalta. Nuovon palveluihin on päässyt 13- 29 -vuotiaita sipoolaisia ilman lääkärin lähetystä, suoraan perustason palveluista kuten koulun oppilashuollosta ja sosiaali- ja terveystieteiden palveluista.

Sipoo on liittynyt mukaan myös moniammatilliseen Ankkuri -työhön, josta vastaa Itä-Uudenmaan poliisilaitos. Ankkuri-mallilla voidaan nuorten lievään rikosoireiluun puuttua varhaisessa vaiheessa ja tehdä yhteistyötä monialaisesti nuoren asioissa.

Tulevien hyvinvointialueiden tehtävänä on määritellä, miten lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdehäiriöiden tutkimus, hoito ja kuntoutus järjestetään perus- ja erityistasolla tulevaisuudessa.

Tilanteen kartoittamista varten nimettiin moniammatillinen alueen kuntien edustajista koostuva työryhmä ajalle 1.9.2021-31.3.2022. Työryhmän selvitti palvelujen nykytilannetta sekä alueen erityispiirteitä mm. kouluterveyskyselyn tulosten perustella.

Mielenterveys- ja päihdehäiriöt aiheuttavat pääosan nuorten ja nuorten aikuisten terveyshaitoista. Ne ovat merkittävä syrjäytymisen ja pitkäaikaisen työkyvyttömyyden riskitekijä. Suuri osa mielenterveyden häiriöistä puhkeaa nuoruusiässä. Kolme neljästä elämänaikaisesta mielenterveyden häiriöstä puhkeaa ennen 25 vuoden ikää.

Työryhmä päätyi esittämään, että Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle perustetaan nuorten mielenterveys- ja päihdeyksikkö / Nuorisoasema 1.1.2023 lähtien. Nuorisoaseman asiakkaana ovat 13-21 –vuotiaat, keskivaikeasti mielenterveys- ja päihdeoireilevat nuoret sekä heidän perheensä. Nuorisoaseman perustamista koskeva kartoitus ja työryhmän ehdotus on esitelty alueen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Paikallinen nuorten työpajatoiminta linkittyy nuorisoaseman toimintaan jatkopolkuina, koulutusvajeiden täydentäjänä (esim. tutkinnon osion suorittamisena) vaikkakin järjestämisvastuu on hyvinvointialueella.

Nuorisoaseman toteutuminen korvaa edellä mainitun Nuovon palvelun.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialuevalmiselussa valtion rahoitusta saaneen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskushankkeen yhteydessä koulutettiin sosiaali- ja terveysosaston sekä sivistysosaston henkilöstöstä 5 työntekijää Cool Kids lasten ja nuorten ahdistuneisuushäiriöiden hoito-ohjelman läpiviemiseen.

Osastojen työntekijöistä 9 sai koulutuksen IPC masennusoireilun ehkäisyyn ja hoitoon tarkoitettuun menetelmään. IPC:tä voidaan tarjota mm. peruskouluissa, toisen asteen oppilaitoksissa ja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa.

Koronapandemian jättämät jäljet ja nuorten hyvinvointia nakertavat vaikutukset ovat nostaneet nuorten hyvinvoinnin tukemisen valtakunnalliseen keskusteluun. Keskeinen kysymys on miten korjata koronapandemian aiheuttamat vahingot. Sipoon valmisteilla oleva uusi poikkihallinnollinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma toivottavasti onnistuu antamaan tähän eväitä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Grannas Mikael

Ehdotus

Kunnanhallitus merkitsee vastineen tiedoksi. Lisäksi kunnanhallitus antaa asian valtuustolle tiedoksi ja esittää, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Käsittely

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Valtuusto 05.09.2022 § 72

732/12.05.07/2022

Kunnanhallituksen ehdotus

Valtuusto merkitsee vastineen tiedoksi ja päättää, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Käsittely

Päätös

Valtuusto merkitsi vastineen tiedoksi ja päätti, että aloite on täten loppuun käsitelty.